

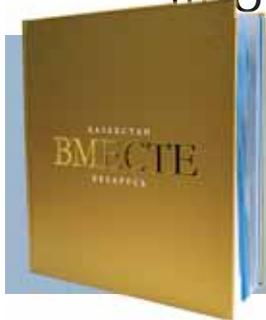
ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА 3 1955 ГОДА ●

● NO.31 (3193) ●

● ЧАЦВЕР, 26 ЖНІЎНЯ, 2010

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Цёплае і шчырае пажаданне дабрыні
Адбылася прэзентацыя кнігі “Казахстан — Беларусь. Разам”, якая прысвечана гісторыі сяброўства Казахстана і Беларусі **Стар. 2**

Знічкі Айчыны
Стар. 3

Струны душы і творчасці
З цвікоў і нітак можна, калі пастарацца, змайстраваць шмат чаго прыгожага **Стар. 4**

Урок беларускай мовы для рыжан

Аб існаванні ў Рызе беларускай школы я ўпершыню даведаўся гадоў шэсць таму, падчас адной з камандзіровак у Латвію. Як цяпер памятаю, гэта была азнаямленчая паездка, якую арганізаваў латвійскі бок. Шчыра кажучы, Стары горад і Рыжскае ўзмор’е я да таго часу ведаў ужо даволі добра, таму сапраўднай нечаканасцю для мяне стала сустрэча з вучнямі беларускай школы. Хлопцы-рыжане спявалі нашы народныя песні, чыталі на памяць Багдановіча... Паразмаўляўшы з выкладчыкамі, я даведаўся, што школа адкрылася яшчэ ў 1994 годзе і шмат разоў аказвалася на мяжы выжывання, аднак дзякуючы запалу латвійскіх беларусаў і садзейнічанні нашага пасольства ў Рызе гэты агеньчык «асветы» ўдалося падтрымаць. А сёння адзіная на ўсю Латвію беларуская школа рыхтуецца адзначыць наваселле. Па-мойму, выдатны падарунак падрыхтавала радзіма іх бацькоў і дзядоў: Аляксандр Лукашэнка даў даручэнне выдзеліць для яе мэблю, камп’ютары, падручнікі, спартыўны інвентар...

У школе ўтульная, амаль сямейная абстаноўка

Ігар Кольчанка

Беларуская дыяспара ў Латвіі з’яўляецца другой пасля рускай. Паводле апошняга перапісу яе колькасць складае больш за 90 тысяч чалавек. Большасць з іх пераехалі ў Латвію яшчэ пры Саветкім Саюзе, дзе, як вядома, існаваў адзіны саветкі народ, таму часта латвійскіх беларусаў для зручнасці ўспрымання адносяць да больш шырокай катэгорыі рускамоўных. Аднак для некаторых важна быць менавіта беларусам. Як, напрыклад, для «беларускі да мозгу касцей» Таццяны Казак, старшыні найстарэйшага латвійскага таварыства беларускай культуры «Світанак» (сёння падобныя арганізацыі існуюць амаль у кожным горадзе краіны, з цеплынёй ўспамінаю сваю сустрэчу з беларусамі Вентспілса...).

Менавіта «Світанак» разам з нашым пасольствам 16 гадоў таму стаяў ля вытокаў стварэння першага беларускага класа ў Латвіі. Пасля таго як на хвалі нацыянальнага адраджэння ўжо былі адкрыты навучальныя ўстановы палякаў, украінцаў, літоўцаў...

«У нас у сям’і ўсё добра ведаюць беларускую мову, але гаворым мы, вядома, больш па-руску, — прызнаецца яна. — Але вось малодшага сына — яму два з паловай года — клічуць Міколкай, ён на Мікалая, па-мойму, нават не адгукаецца». У Таццяны не стаіць пытанне, ці аддаваць яго, калі падрасце, у беларускую школу — двое яе старэйшых сыноў там ужо адвучылася.

Калі хлопчыкі пачыналі вучыцца, усе падручнікі, нават па матэматыцы, былі на беларускай мове — іх прывозілі з Мінска. А затым міністэрства адукацыі Латвіі забараніла выкарыстоў-

Леташняя лінейка. У гэтым годзе вучні збіраюцца па новаму адрасу

ваць падручнікі, складзеныя ў іншых краінах, і «родная мова» засталася гучаць толькі на ўроках беларускай мовы і літаратуры, а таксама пазакласных занятках і гуртках. Зрэшты, не гэта з’яўлялася галоўнай праблемай рыжскай беларускай школы ўсе апошнія гады.

Установа шмат разоў пераязджала, потым размясціліся ў будынку дзіцячага сада, дзе фізічна

нельга было размясціць паўнаватнасную 12-гадовую школу. Хлопцы вучыліся ў ёй да 9-га класа, а затым вымушаны былі сыходзіць, прывыкаць да новых настаўнікаў і аднакласнікаў. «Гэта, вядома, была катастрофа, — гаворыць Таццяна Казак. — Спадзяюся, што Міколка з гэтымі цяжкасцямі ўжо не сутыкнецца».

Насуперак усім цяжкасцям, беларуская школа ў Рызе расла і

развівалася. Цяпер у ёй 120 вучняў. Акрамя беларускай мовы, там вучаць з першага класа англійскую, рускую, латышскую. Што цікава, беларусаў у школе толькі тры чвэрці, астатнія выбіралі навучальную ўстанову па іншых крытэрыях: добрыя педагогі, утульная, амаль хатняя атмасфера. На адным латвійскім форуме, дзе вучні выстаўляюць ацэнкі сваім родным школам,

беларуская атрымала толькі выдатныя водгукі: “Я вучуся ў гэтай школе! THE BEST!”, “Сябры разам за Беларусь!”, “Выдатная школа, не шкадую, што я скончыў!”

Дырэктару Ганне Іване, вядома, прыемна чуць такія словы. Не выпадкова, напэўна, яе школу першай сярод усіх навучальных устаноў нацменшасцяў наведваў прэзідэнт Латвіі Валдзіс Затлерс ў мінулым годзе. Пасля гэтага беларуская школа пераехала з цеснага дзіцячага сада ў будынак звычайнай сярэдняй школы. Беларусы зоймуць у ім два паверхі, такім чынам агульная плошча памяшканняў павялічыцца практычна ў два разы і можна будзе ўжо праз год адкрыць і 10-ы, і 11-ы, і 12-ы класы. А цяпер там заканчваецца еўрарамонт на сродкі рыжскага муніцыпалітэта.

Дарэчы

Аляксандр Лукашэнка даў даручэнне Ураду, аблвыканкамам і Мінскаму гарвыканкаму аказаць усебаковую дапамогу рыжскай беларускай школе. Пра гэта паведамілі ў прэс-службе Прэзідэнта.

Для арганізацыі работы на высокім узроўні школа ў Рызе атрымае з Беларусі мэблю, навучальнае абсталяванне, камп’ютары, спартыўны інвентар, падручнікі, цацкі і ўсё, што трэба для паўнаватнаснай вучобы і вольнага часу.

Прэзідэнт даручыў таксама арганізаваць штогадовы адпачынак навучэнцаў рыжскай беларускай школы ў Нацыянальным дзіцячым адукацыйна-аздараўленчым цэнтры «Зубраня» і іх экскурсіі ў Беларусь, запрашаць рыжскіх школьнікаў на дабрачыннае навагодняе свята ў рамках акцыі «Нашы дзеці».

Цёплае і шчырае пажаданне дабрыні

Адбылася прэзентацыя кнігі “Казахстан — Беларусь. Разам”, якая прысвечана гісторыі сяброўства дзвюх краін

На прэзентацыі кнігі “Казахстан — Беларусь. Разам”

Мсціслаў Ігнаценка

Аўтары кнігі — старшыня Саюза пісьменнікаў Беларусі Мікалай Чаргінец і кандыдат гістарычных навук Гульнара Кіргізаева. Хаця, па словах самога Мікалая Чаргінца, у стварэнні кнігі прымаў удзел куды больш шырокі калектыў — гэта і члены Саюза пісьменнікаў Беларусі, і супрацоўнікі

выдавецтва “Мастацкая літаратура”. Адчувальную падтрымку выдаўцы атрымалі ад пасольства Казахстана ў Беларусі.

На прэзентацыі ў Мінску выступіў Надзвычайны і Паўнамоцны Пасол Рэспублікі Казахстан Анатоль Смірноў. Ён выказаў удзячнасць за стварэнне кнігі, за цёплыя словы ў ёй да казахскага народа.

Па сутнасці, “Казахстан — Беларусь. Разам” — гэта першая кніга, дзе цудоўна прадстаўлены здымкі сталіц дзвюх краін, Астаны і Мінска. Дарэчы, хутка павінна выйсці і наступная кніга, якая будзе ўтрымліваць

яшчэ больш інфармацыі не толькі пра абедзве сталіцы, але і пра рэспублікі ў цэлым.

Намеснік міністра інфармацыі Беларусі Ігар Лапцёнак адзначыў на прэзентацыі, што гэтае выданне кнігі — толькі пачатак. І хаця праект, на яго погляд, вельмі ўдалы, але кніга з’яўляецца літаральна першым крокам у асвятленні дыялога дзвюх культур. “Гэта маленькі ручай, які павінен ператварыцца ў паўнаводную раку!” — сказаў Ігар Лапцёнак.

Напрыканцы

прэзентацыі беларускі паэт Міхаіл Пазнякоў прачытаў верш, прысвечаны Казахстану. Удзельнікі ж праекта выказалі ўпэўненасць, што інтэграцыя і сяброўства дзвюх краін будуць на тэрыторыі і з’явіцца шмат новых падстаў для напісання кніг, накіраваных на тую ж мэту, што і прэзентавалася на гэты раз у Мінску.

Візітная картка Ружан

Таццяна Пастушэнка

Былая рэзідэнцыя княжацкага роду Сапегаў, помнік архітэктуры XVII стагоддзя Ружанскі замак пасля рэканструкцыі стане сапраўдным месцам паломніцтва турыстаў.

“Гэта адно з унікальных месцаў у Беларусі, кропка прыцягнення турыстаў. І калі ўжо сёння ў Ружаны прыязджаюць людзі, то як толькі запрабуюць абодва флігелі і пачнуцца работы над усходнім корпусам, замак стане месцам паломніцтва: гэты аб’ект цікавы не толькі беларусам, але і палякам, расіянам, гасцям з далёкага замежжа”, — лічыць дырэктар філіяла “Брэстрэстаўрацыяпраект” Уладзімір Казакоў. Палац Сапегаў з’яўляецца візітнай карткай Ружан. Будынак моцна пацярпеў у Першую сусветную вайну, але ў 1930 годзе яго часткова рэстаўравалі. Усё, што засталася пасля Другой сусветнай вайны, — галоўны і ўсходні корпусы, ўязная брама і флігелі.

З самага пачатку Ружанскі замак і ўвесь палацава-паркавы комплекс XVI-XIX стагоддзяў быў унікальным. Ён ні ў чым не саступаў знакамідным еўрапейскім рэзідэнцыям. Вядома, што адзін з пачынальнікаў роду Ян Сапега ў свой час прымаў у Ружанах караля Рэчы Паспалітай Жыгімонта Старога.

Адна з легендаў, звязаная з рэзідэнцыяй Сапегаў, распавядае пра падземны ход, па якому за гадзіну можна было дабрацца з Ружанскага замка ў палац у Косава, што знаходзіцца на адлегласці ў больш чым 20 кіламетраў. Прычым легенда сцвярджае, што падземны ход быў настолькі вялікім, што ў ім можна было ехаць на кані.

Сівая даўніна артэфактаў

Унікальныя рэчы знойдзены археолагамі ў Полацкім раёне

Вольга Багачова

Раскопкі вядуцца на левым беразе Заходняй Дзвіны каля вёскі Лучно. У XI–XVI стагоддзях тут знаходзілася вялікая сядзіба буйнога магната, размешчаная на транзітным шляху з Віцебска ў Рыгу. Вызначыць імя ўладальніка ў археолагаў не атрымалася, бо падчас вайнаў Вялікага княства Літоўскага з Маскоўяй маёнтак быў цалкам знішчаны разам з мясцовымі жыхарамі. Аднак аб яго высокай забяспечанасці сведчаць шматлікія знаходкі. Так, удзельнікам экспедыцыі знойдзены падмуркі пабудовы, якія займаюць па тых часах даволі значныя плошчы — 40–60 кв.м, рэшткі вялікіх печаў, багатыя бытавыя рэчы, зброя.

Каля 500 знаходак адносяцца да разрады ўнікальных. Гэта дынарыі Вітаўта, Пскоўская віслая пятачка, рэдкі посуд “рэйнскі каменны тавар”, а таксама шэсць засцежак ад дарагіх кніг. “Звычайна такую колькасць засцежак знаходзяць пры раскопках цэлых гарадоў”, — адзначыў навуковы супра-

Раскопкі на беразе Заходняй Дзвіны

цоўнік Інстытута гісторыі НАН Беларусі кандыдат гістарычных навук Марат Клімаў. Аб заможнасці і высокім статусе невядомага ўладальніка сведчаць і каля 15 манет пражскіх грошаў — распаўсюджанай на тэрыторыі Беларусі ў XV–XVI стагоддзях грашовай адзінкі. “Іх выяўленне ў адным месцы пасялення можна лічыць небывалай ўдачай, бо столькі грошай знаходзяць у старажытных скарбах”, — раскажаў Марат

Клімаў, дадаўшы, што ў цэлым каштоўнасць артэфактаў, знойдзеных падчас экспедыцыі, ужо большая, чым матэрыял, сабраны пры правядзенні раскопак у Полацку.

У гэтым годзе гэта самая маштабная раскопка, арганізаваная ў Беларусі: іх плошча ахоплівае 1130 кв.м. Размах работ абумоўлены тым, што ўжо ў канцы года тут пачнецца будаўніцтва Полацкай гідраэлектрастанцыі.

Урок беларускай мовы для рыжан

(Заканчэнне. Пачатак на стар. 1)

Але з-за крызісу грошай на «начынне» для школы ў горада ўжо няма. Таму падарунак на наваселле, які зрабіла Беларусь, будзе як нельга дарэчы.

Нейкія знакі ўвагі заўсёды аказваліся. Напрыклад, магілёўская фабрыка «Стужка» пару гадоў таму падарыла цюль, каб упрыгожыць вокны школы. “Раней былі кнігі, дыскі. Але гэта будзе першы такі сур’ёзны знак з боку беларускай дзяржавы, — гаворыць Ганна Іване. — Пасольства Беларусі — гэта наша галоўная сувязь з радзімай. Тая каманда, якая там цяпер працуе, — блізкія сябры школы. Усе складаныя пытанні яны нам дапамагаюць вырашаць”. Калі гаворка ідзе аб адносінах паміж краінамі, нават візавае падтрымка і тая вельмі важная.

Прэзідэнт даручыў арганізаваць штогадовы адпачынак рыжан і іх экскурсіі ў нашай краіне. Трэба разумець, што гаворка ідзе пра беларусаў, якія нарадзіліся не ў Беларусі. Калі мы хочам захаваць гэтых людзей для Беларусі, мы павінны падтрымаць іх жаданне ведаць родную культуру,

гісторыю, мову. Прыемна было даведацца, што штогод 10 месцаў у беларускіх ВНУ зарэзервавана для нашых суайчыннікаў, якія жывуць у Латвіі.

У Польшчы ёсць такое паняцце, як “палонія” — іншымі словамі, польская дыяспара за мяжой. Ёсць розныя спосабы падтрымкі «сваіх», аднак у чымсьці з Варшавы можна паспрачацца. Але ёсць і рэчы, якія сапраўды можна ўзяць на заметку. Да прыкладу, што тычыцца Латвіі, то ў гэтай краіне пяць польскіх школ, нягледзячы на тое, што дыяспара ў два разы менш за беларускую. Польшча разглядае свае школы не толькі як навучальныя ўстановы, але і як асветныя нацыянальныя цэнтры. На іх развіццё было выдаткавана 2,5 мільёна даляраў...

На думку беларускага Міністэрства замежных спраў, дзяржаўная падтрымка рыжскай беларускай школы — гэта не толькі акт дабрачыннасці, але і важны палітычны крок. Ён паказвае, што Беларусь з’яўляецца моцнай краінай, якая клапаціцца аб сваіх суайчынніках, дзе б яны ні знаходзіліся.

На правым беразе ракі Сож, за 104 кіламетры ад Магілёва, месціцца старажытны Крычаў — горад паэтаў і музыкантаў, акцёраў і апантаных у любові да Айчыны краянаўцаў. Найболей яркая асоба сярод даследчыкаў крычаўскай гісторыі — Міхась Мельнікаў. Чалавек пакручастага лёсу, вязень сталінскага ГУЛАГу, ён стварыў у родным горадзе краянаўчы музей. І было гэта яшчэ ў 1961 годзе...

Знічкі Айчыны

Алесь Карлюкевіч

Вандруючы па залах раённага краянаўчага музея, якім цяпер кіруе дачка Міхася Мельнікава — Наталля Марозава, вы можаце шмат даведацца пра сувязь Крычава і яго ўраджэнцаў з падзеямі Грунвальдскай бітвы, пра старажытны Крычаўскі замак. Ubачыце Крычаўскі звон, адліты з бронзы ў 1748 годзе. Ды яшчэ...

Але ж давайце, углядаючыся ў вуліцы пачатку дваццатага стагоддзя, спрабуючы разгледзець праз даўніну часін Саборную плошчу, на якой некалі стаялі тры праваслаўных царквы, пазнаёмімся з вядомымі і не вельмі, але, як мне падаецца, вартымі ўвагі ўраджэнцамі горада і яго блізкіх ваколіц.

У 1878 годзе ў Крычаве нарадзіўся Сідні Баерскі Маер. Калі маладому чалавеку споўніўся 21 год, ён эміграваў у Аўстралію. На той час у Мельбурне жыў яго родны брат. Разам яны засноўваюць краму ў штаце Вікторыя. А ў 1908 годзе Сідні адчыняе яшчэ адну, кажучы сучаснай мовай, гандлёвую кропку. Праз тры гады ўраджэнец Крычава набывае краму тканіны ў Мельбурне. А затым бізнесмен асвойвае Адэлаіду і іншыя гарады Аўстраліі, стварае буйную сетку ўніверсамаў. З часам Сідні Маер становіцца не толькі буйнейшым гандляром Аўстраліі, але і буйнейшым філантропам далёкай ад Беларусі старонкі.

З асоб запамінальных нараджэннем з Крычава — Барыс Пятровіч Токін (1900–1984). Іначай у адрозненне ад Сідні Маера склаўся яго лёс. Зусім падлеткам, у сямнаццаць гадоў, ён патрапіў у самае пекла грамадзянскай вайны. У васемнаццаць уступіў у партыю большавікоў. У 1930 годзе закончыў Маскоўскі дзяржаўны ўніверсітэт. Дарэчы, яшчэ ў час вучобы менавіта наш зямляк першы прыдумаў тэрмін “фітанцыды”. У 1936 годзе Токіна ўжо прызначылі рэктарам Томскага ўніверсітэта.

Праўда, праз год, у 1937, вызвалілі ад займаемай пасады. Выключылі з партыі і арыштавалі як “ворага народа”. На шчасце, у 1938 годзе вызвалілі і рэабілітавалі. Выпадак, пагадзіцеся, з унікальных. З сакавіка 1939 года Токін працуе на кафедры анатоміі, гісталагіі і эмбрыялогіі Томскага ўніверсітэта. У 1941 ініцыіруе стварэнне Томскага камітэта вучоных, які аб’яднаў супрацоўнікаў вышэйшай школы

для навуковых даследаванняў на карысць дзеючай арміі. У 1942 годзе “Медгиз” выпускае ў свет брашуру Токіна, у якой аўтар апісвае вопыты па супрацьмікробнаму ўздзеянню часнаку і цыбулі на мікраарганізмы. У час вайны, калі не ставала медыкаментаў, вучоны раіць прымяняць кашку, водныя растворы тканевых сокаў цыбулі і часнаку пры лячэнні ран і страўнікавых захворванняў. І дадзеная прапанова шырока выкарыстоўвалася ў шпіталях і бальніцах. Пасля Вялікай Айчыннай Барыс Пятровіч працуе ў Інстытуце эксперыментальнай медыцыны, загадвае кафедрай эмбрыялогіі Ленінградскага дзяржаўнага ўніверсітэта. У 1950 навуковыя здабыткі Токіна адзначаюць Сталінскай прэміяй. А ў 1971 годзе нашаму зямляку прысвойваюць званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Шкада, што ў дачыненні да гісторыі Крычава не так часта згадваецца, а ў многіх публікацыях увогуле абыходзіцца ўвагай асоба Сцяпана Андрэевіча Наздроўскага (1888 — год смерці, на жаль, невядомы). У час Першай Сусветнай вайны ўраджэнец Крычава

№ 3 Крычевъ. Шоссейная ул.

Крычаў. Шасейная вуліца

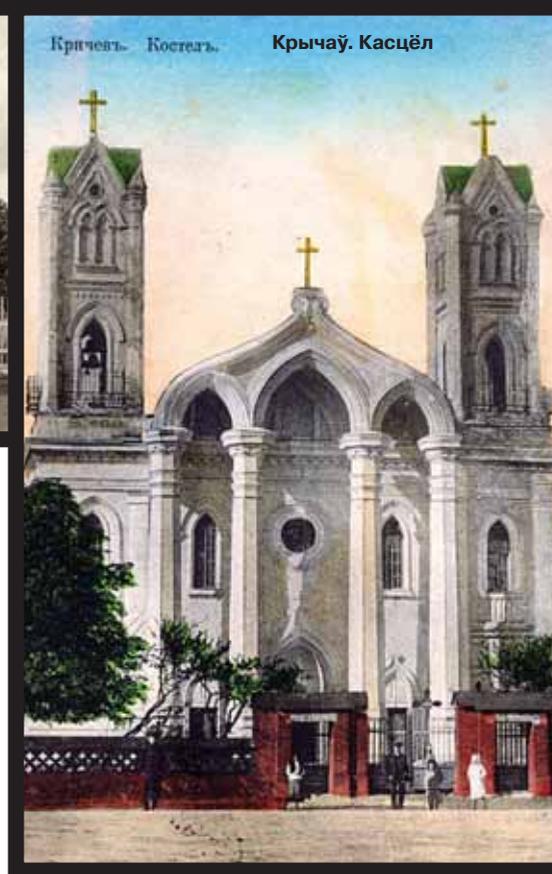

Крычаў. Шасейная вуліца. Выгляд зімой

Крычевъ. Ремесленное училище.

Крычаў. Рамесленае вучылішча

Крычевъ. Костелъ.

Крычаў. Касцёл

Крычаўскі раённы краянаўчы музей. І разам з дырэктарам Наталляй Міхайлаўнай Марозавай адкрыем для сябе імёны і тых землякоў, каго ў Крычаве добра ведаюць, матэрыялы пра каго ёсць і ў фондах, і ў экспазіцыі мясцовай скарбніцы гістарычнай памяці. Родам з вёскі Стараселле — Герой Сацыялістычнай Працы, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі СССР Аляксандр Піліпавіч Барысаў, які ў 1960-ыя гады займаў пасаду першага намесніка міністра чорнай металургіі СССР. А гідрабудаўнік, інжынер Арон Макаравіч Гіндзін нарадзіўся ў Крычаве, за свае працоўныя здзяйсненні таксама адзначаны званнем Героя. У 1980-ыя гады трэстам “Бокантрацэйт” ва Украіне кіраваў ураджэнец вёскі Каменка Герой Сацыялістычнай Працы Міхаіл Васільевіч Марозаў.

— А яшчэ ў нашым музеі, — расказвае дырэктар, — зберагаюцца многія матэрыялы, што праліваюць святло на біяграфію вучоных-гісторыкаў Іллі Барысавіча Берхіна і Васіля Гаўрылавіча Вяржбіцкага. Абодва — дактары навук, абодва нарадзіліся ў Крычаве.

А я ў сваю чаргу дадаю да расповеду Наталлі Міхайлаўны і згадку пра тое, што на Крычаўшчыне, у вёсцы Батвінаўка, нарадзіўся і доктар гістарычных навук Уладзімір Рыгоравіч Труханоўскі. Ды яшчэ родам з Крычаўшчыны — доктар гістарычных навук Мікалай Максімавіч Мяшкоў, які ў свой час займаў пасаду міністра вышэйшай і сярэдняй адукацыі БССР.

Пасля Наздроўскага звольнілі з Чырвонай Арміі як колішняга белагвардзейца, а праз нейкі час аднавілі на пасадзе. Затым ізноў звольнілі. Рэпрэсіі 1937 года наш зямляк пазбег. Вядома, што ў 1939 годзе адна з яго прац пабачыла свет асобнай кнігай ў маскоўскім выдавецтве “Оборонгиз”. У час Вялікай Айчыннай вайны Сцяпан Андрэевіч выкладае ізноў у акадэміі, узначальвае кафедру на штурманскім факультэце. Затым кандыдат тэхнічных навук Наздроўскі працуе ў Маскоўскім авіяцыйным інстытуце. А вось як склаўся лёс далей — загадка. Не вядомы і год смерці ўраджэнца Крычава.

...Але ж давайце вернемся ў

СВОЙ ПОЧЫРК

Струны душы і творчасці

З цвікоў і нітак можна, калі пастарацца, змайстраваць шмат чаго прыгожага

Святлана Дуда

Гэта — мастацтва тэмары. Вельмі вытанчанае, і калі яно ўзнікла ў Японіі, яго называлі “мячыкі прынцасаў”. Гэта яны, Кажуць, пачалі вышываць на шарыках арнаменты і карціны розных жанраў. Сёння гэта прыгажосць стварае ў Беларусі доктар хімічных навук, прафесар Генадзь Браніцкі і яго паслядоўнікі, таксама майстры нітачнага дызайну, або “string art”, як называюць яго ў Заходняй Еўропе.

Ніціны розных культур, народных традыцый упляталіся ў ягонае жыццё. Генадзь Аляксеевіч нарадзіўся ва Узбекістане, у знакамітай Фергане. У сярэдняй школе, якую ён закончыў больш за паўстагоддзя таму, дырэктар прывіў свайму

вучню любоў да хіміі. Потым юнак пераехаў ў Мінск, закончыў Беларускае дзяржаўнае ўніверсітэт, а ў 1963-м — і аспірантуру пры кафедры неарганічнай хіміі. Генадзь Браніцкі працуе ў галіне, якая завецца хімія цвёрдага цела. Мне, скажам, цікава было даведацца, што ў сферу яго інтарэсаў патрапляюць і “сэнсары для выяўлення выбухованебяспечных і таксічных рэчываў у паветры”, даследуе ён і хімію фатаграфічных працэсаў. Між іншым, за даследаванні ў сферы навуковай фатаграфіі ў 1990 годзе ўзнагароджаны прэстыжным сярод навукоўцаў свету медалём Косара. На яго рахунку звыш 350 публікацый, каля сотні вынаходніцтваў і патэнтаў. Генадзь Аляксеевіч заадавае лабараторыяў у НДІ фізіка-

хімічных праблем Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, ён заслужаны дзеяч навукі Беларусі, а яшчэ — ганаровы грамадзянін штата Нябраска (ЗША).

Як жа сталася, што вучоны ўзяў у рукі малаток, цвікі і ніткі? Упершыню карціны, выкананыя ў тэхніцы нітачнага дызайну, Браніцкі пабачыў у Англіі, дзе ў 1975 годзе ўдзельнічаў у Міжнародным кангрэсе. Працы ўразілі маладога вучонага незвычайнасцю і прыгажос-

Мастацтва тэмары, якое ўзнікла ў Японіі, сёння з поспехам асвойваюць і беларускія майстры

цю. А калі паспрабаваць самому?.. Так і з’явілася ў яго жыцці такое незвычайнае хобі. Пазней, таксама пад час службовых камандзіровак, прафесар Браніцкі змог глыбей пазнаёміцца з рознымі напрамкамі развіцця нітачнага дызайну, у тым ліку і са старажытнаўсходнім мастацтвам тэмары.

Цяпер дзядулевым хобі захапілася і ўнучка Аляксандра. І яны ўжо разам і дома, і на лецішчы, дзе сям’я любіць адпачываць,

ствараюць, раючыся, падказваючы адно аднаму сюжэты, цудоўныя карціны, шарыкі. За працай і размова “за жыццё” лепш ідзе. Дзядуля задаволены: вось так, кажа, не перарываецца і сувязь пакаленняў. А карціны дзядулі і ўнучкі ўпрыгожваюць іх мінскую кватэру, лецішча, працоўны кабінет Генадзя Аляксеевіча, кватэры сяброў, экспануюцца на выставах.

Праз некалькі гадоў пошукаў, спроб і памылак,

добра засвоіўшы тэхніку і дапоўніўшы яе асабістымі знаходкамі, Генадзь Браніцкі вырашыў падзяліцца вопытам з іншымі. У свет выйшла дзве яго кнігі: “Вышыўка чароўных узораў і карцін на шарыках. Сакрэты мастацтва тэмары” ў сааўтарстве з унучкай і “Жывыя карціны”. А той, хто пабываў на майстар-класах Генадзя Браніцкага, можа і сам ствараць незвычайныя творы нітакавага дызайну, у тым ліку і тэмары.

Кадр з фільма “Ваўкі”, які адзначаны на міжнародным кінафестывалі

Журы зрабіла выбар

Вольга Голубева

Гран-пры XIII Бердзянскага міжнароднага кінафестывалу атрымала беларуская карціна “Ваўкі” Аляксандра Колбышава

Фільм “Ваўкі”, які атрымаў Гран-пры VII Фестывалу беларускіх фільмаў, прафесійнае журы на чале з народным артыстам Украіны Міхаілам Галубовічам назвала ўладальнікам галоўнай узнагароды Бердзянскага фестывалу ў намінацыі “Лепшы ігра-

вы фільм”. У конкурсе мастацкіх фільмаў “Ваўкі” аспрэчвалі пальму першынства з 13 карцінамі з 11 краін. Фільм Аляксандра Колбышава атрымаў не толькі галоўную ўзнагароду конкурсу “Залаты парус”, журы таксама ацаніла работу апэратара гэтай карціны Паўла Зубрыцкага — у “Ваўкоў” перамога ў намінацыі “Лепшая апэратарская работа”.

У пазаконкурсным паказе XIII Бердзянскага міжнароднага кінафестывалу была прадстаўлена яшчэ адна новая праца беларускіх кінематаг-

рафістаў. Гэта камедыя Аляксандра Канановіча “Дасціп фантасіш”.

Варта адзначыць, што Бердзянскі міжнародны кінафестываль — адзін з самых вядомых кінафорумаў Украіны, які мае багатую гісторыю і традыцыі. Праходзіць пад патранатам Міністэрства культуры і турызму Украіны. Сваю цяперашнюю назву прэмія Бердзянскага міжнароднага кінафестывалу атрымала ў 2010 годзе. З 1998 па 2009 год вышэйшая ўзнагарода фестывалу называлася “Залатая Брыганціна”.

Яго палітра — прырода

Акварэлі мінскага мастака Мікалая Мішчанкі прадстаўлены ў Літаратурным музеі Максіма Багдановіча

— Мне падабаецца эксперыментываць і спрабаваць нешта новае, — кажа Мікалай Мішчанка. — На цяперашняй выставе стараюся паказаць розныя магчымасці акварэльнай тэхнікі. Самым

плённым перыядам у гэтым жанры лічу канец мінулага — пачатак гэтага стагоддзя. Менавіта ў гэты час плённа папрацаваў — стварыў шмат пейзажаў, нацюрмортаў, эцюдаў.

Мастак больш піша прыроду, перш за ўсё, Браслаўскія азёры. Апеў майстар пэндзля і розныя поры года. Кожная з іх для аўтара па-свойму ра-

мантычная.

— Вясна прыцягвае дываном падснежнікаў, — прызнаецца Мікалай Яўгенавіч. — Восень — шчодрым золатам садоў і лясоў, зіма — снежнымі карункамі, а ў лета настраюў шмат. І ўсё гэта хочацца пісаць і пісаць, нават прыдумляць нічога не трэба. Так і стараюся працаваць. Мая палітра — прырода...

Праект высокага ўзроўню

Выставачны цэнтр міжнароднага ўзроўню будзе пабудаваны ў Гродне

У абласным цэнтры сёння няма месцаў, дзе можна было б праводзіць буйныя выставы і мерапрыемствы міжнароднага ўзроўню. З’яўленне новага аб’екта

будзе спрыяць пашырэнню гандлёва-эканамічных і навукова-тэхнічных сувязей рэгіёну з краінамі замежжа. Функцыі “Гродна Ехро” будуць адрознівацца ад тых, якія выконваюць аналагічныя па маштабе выставачныя цэнтры рэспублікі. У цэнтры будуць створаны

ўсе ўмовы для арганізацыі працяглых двух-чатырохтыднёвых выстаў, на якія можна будзе запрашаць вытворцаў з сусветным імем. Адначасова на базе цэнтры мяркуецца арганізаваць як семінары і канферэнцыі, так і навучанне спецыялістаў.

Натхненне ад рэальнасці

Выстава па выніках міжнароднага пленэру “ART-EGO” праходзіць у культурнай сталіцы Беларусі 2010 года Полацку

У экспазіцыі прадстаўлена 60 работ. Гэта жывапісныя творы, арт-аб’екты, скульптурныя кампазіцыі,

створаныя мастакамі з Беларусі, Латвіі і Літвы за два тыдні працы пленэру, прысвечанага Полацку як культурнаму цэнтру на шляху “З варагаў у грэкі”. “Уражання ад знаёмства са старажытным годам, яго гістарычнай і культурнай спадчынай, людзьмі сталі крыніцай

натхнення для ўдзельнікаў і дазволілі ім стварыць яркія, жывыя і глыбокія працы”, — адзначыла заадачыца мастацкай галерэяй Нацыянальнага Полацкага гісторыка-культурнага музея-запаведніка Ларыса Лысенка. Трэць з іх аўтары перададуць у дар Полацку.